

NOTA DE FUNDAMENTARE

la proiectul de lege privind modificarea unor acte normative (facilitarea utilizării soluției informatice a ședințelor de judecată)

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ

Proiectul de lege privind modificarea unor acte normative (facilitarea utilizării soluției informatice a ședințelor de judecată), a fost elaborat de Ministerul Justiției în baza propunerilor formulate de Grupul de lucru pentru modificarea legislației procesuale în scopul facilitării utilizării soluției informatice a ședințelor de judecată (SIaS), aprobat prin Ordinul ministrului justiției nr. 423 din 5.12.2025.

Grupul de lucru este constituit din membri ai Consiliului Superior al Magistraturii, precum și din reprezentanți ai instanțelor judecătorești, ai Agenției de Digitalizare în Justiție și Administrare Judecătorească și ai Ministerului Justiției.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ

2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ

Prezentul proiect de lege a fost elaborat în vederea realizării măsurii 7.3.10 – *”Construirea în continuare a unei administrații mai eficiente, moderne, digitale și ușor de manevrat a sectorului justiției”*, prevăzută în *Agenda de reforme aferentă Planului de creștere al Republicii Moldova pentru anii 2025–2027*, aprobată prin *Hotărârea Guvernului nr. 260/2025*.

Principalul obiectiv al acestui proiect constă în revizuirea legislației procesuale, în vederea extinderii utilizării soluțiilor informatice în desfășurarea ședințelor de judecată, precum și a digitalizării anumitor proceduri judiciare, pentru sporirea eficienței, transparenței și accesului facil la justiție.

2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative

În contextul negocierilor cu Comisia Europeană, Republica Moldova și-a asumat un set de angajamente, a căror implementare urmează a fi susținută prin suport bugetar direct din partea Uniunii Europene. Condiționalitățile aferente au fost aprobate prin *Hotărârea Guvernului nr. 260/2025* și sunt prevăzute în *Agenda de reforme aferentă Planului de creștere al Republicii Moldova pentru anii 2025–2027 (în continuare – Agenda de reforme)*.

Din prevederile pct. 7.3.10 din Agenda de reforme, care vizează *„Constituirea în continuare a unei administrații mai eficiente, moderne, digitalizate și ușor de utilizat a sectorului justiției”*, rezultă necesitatea realizării următoarelor obiective:

- Implementarea sistemului informațional e-Dosar judiciar, astfel încât acesta să fie utilizat la soluționarea și prelucrarea a cel puțin 15% din cauzele aflate pe rolul instanțelor judecătorești;

- Asigurarea funcționalității Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor (*în continuare -PIGD*), astfel încât acesta să acopere integral toate cauzele, cu garantarea accesului la toate datele în format electronic;

În acest context, se impune revizuirea legislației procesuale, în vederea extinderii utilizării soluțiilor informatice în desfășurarea ședințelor de judecată, precum și a digitalizării unor proceduri judiciare, în scopul sporirii eficienței, transparenței și accesului la justiție.

Totodată, analiza cadrului normativ aplicabil și a practicii existente relevă că utilizarea videoconferinței în cadrul proceselor judiciare nu este suficient dezvoltată și nici reglementată în mod corespunzător pentru a constitui o modalitate eficientă de desfășurare a ședințelor de judecată, această situație fiind determinată inclusiv de caracterul limitat al reglementărilor legale.

În acest sens, prin *Legea nr. 17/2018 pentru modificarea și completarea unor acte legislative*, au fost introduse anumite reglementări în Codul de procedură civilă (*în continuare - CPC*) privind utilizarea videoconferinței. Acestea vizează însă situații limitate și nu instituie o regulă generală de participare la distanță.

Astfel, potrivit art. 213 alin. (3) din CPC, „*participantul la proces care nu se poate prezenta în ședința de judecată din cauza aflării peste hotarele Republicii Moldova, din cauza executării pedepsei în penitenciarele din Republica Moldova, din cauza internării într-o instituție medicală sau a dizabilităților locomotorii poate fi audiat prin intermediul videoconferinței, la cerere sau din oficiu*”.

De asemenea, conform art. 216 alin. (1¹) din CPC, „*în cazul imposibilității de a se prezenta în ședință, la cererea participanților, a martorului sau din oficiu, instanța poate dispune audierea martorului prin intermediul videoconferinței*”.

Aceste dispoziții condiționează utilizarea videoconferinței de existența unor situații specifice și, în practică, de prezența participantului în anumite locații instituționale, precum *misiuni diplomatice, instituții penitenciare, instituții medicale, birouri notariale*, ceea ce limitează în mod semnificativ flexibilitatea și accesibilitatea acestei modalități de participare.

În consecință, utilizarea videoconferinței este reglementată preponderent ca o măsură excepțională, aplicabilă în situații strict determinate, fără a fi consacrată ca un mecanism cu aplicabilitate generală în desfășurarea ședințelor de judecată. Cadrul normativ în vigoare nu permite participarea la distanță a părților în toate situațiile în care acestea nu se pot prezenta fizic în fața instanței din motive obiective, inclusiv cele legate de distanță, costuri, constrângeri de timp sau alte circumstanțe similare.

Această limitare afectează accesul efectiv la justiție și eficiența procedurilor judiciare, în condițiile în care mijloacele tehnice necesare participării la distanță sunt disponibile și ar permite desfășurarea proceselor într-un mod mai rapid, mai flexibil și eficient.

Totodată, la nivelul sistemului judiciar au fost implementate soluții informatice, precum Programul Integrat de Gestionare a Dosarelor (PIGD) și aplicația e-Dosar judiciar. Cu toate acestea, cadrul normativ în vigoare nu conține reglementări

suficiente care să asigure valorificarea deplină a acestor instrumente în cadrul procedurilor civile, contravenționale, administrative și de insolvență, în special în ceea ce privește comunicarea actelor și desfășurarea ședințelor de judecată prin mijloace electronice.

În acest context, deficiențele identificate evidențiază necesitatea intervenției legislative în vederea extinderii utilizării instrumentelor digitale și reglementării participării la distanță în cadrul proceselor judiciare.

Dreptul comparat¹ relevă faptul că alte state au dezvoltat un cadru normativ mai avansat în acest domeniu. Spre exemplu, în **Germania**, Codul de procedură civilă² permite desfășurarea ședințelor de judecată prin videoconferință încă din anul 2002. Astfel, în procesele civile, instanța de judecată poate dispune participarea la ședință a părților, reprezentanților acestora, precum și a martorilor și experților fără prezența fizică în sala de judecată, prin transmiterea în timp real a imaginilor și a sunetului. Participanții pot lua parte la ședință din orice locație care permite desfășurarea neîntreruptă a procedurii și asigurarea condițiilor tehnice necesare.

Totodată, pentru garantarea principiului publicității ședinței de judecată, judecătorii participă din sala de ședințe a instanței, aceasta rămânând accesibilă publicului.

Desfășurarea ședințelor de judecată prin videoconferință în Germania este condiționată de prezența judecătorului în sala de ședințe, fiind asigurat accesul publicului, în conformitate cu principiul publicității procesului. Totuși, la nivelul sistemului judecătoresc german au fost inițiate propuneri de reformă care vizează flexibilizarea acestei cerințe, inclusiv prin posibilitatea transmiterii ședinței într-o sală special amenajată, accesibilă publicului, fără prezența fizică a judecătorului în sala tradițională de judecată.³

În **Polonia**, posibilitatea desfășurării ședințelor de judecată prin videoconferință a fost introdusă în primăvara anului 2020, ca o soluție temporară în contextul pandemiei COVID-19. Conform noilor reguli, videoconferința putea fi aplicată preponderent în procesele civile și, într-o măsură mai limitată, în procesele penale.⁴

Reieșind din experiența, în general, pozitivă a utilizării acestui procedeu tehnic, în luna august a anului 2022, Codul de procedură civilă al Poloniei a fost completat cu o prevedere nouă, aplicabilă din 1 ianuarie 2023⁵, care permite judecătorului de a dispune desfășurarea ședinței de judecată prin mijloace de comunicare la distanță. În

¹ <https://aaij.justice.md/wp-content/uploads/2024/04/Raport-monitorizare-videoconferinta-USAID.pdf>

² Art. 128a alin. (1) al Codului de procedură civilă al Germaniei.

³ Digitalizarea procedurii civile în Germania,

<https://www.nortonrosefulbright.com/en/knowledge/publications/3bc3c34a/digitalisation-of-civil-proceedings-in-germany>

⁴ Ședințele online desfășurate zilnic în instanțele de judecată în baza unor măsuri legislative provizorii

https://www.prawo-pl.translate.google.pl/prawniczy-sady/e-rozprawy-w-sadach-brakuje-systemu-i-przepisow.510031.html?x_tr_sl=-de&x_tr_tl=en&x_tr_hl=en&x_tr_pto=wapp.

⁵ Art. 151 al Codului de procedură civilă al Poloniei (Locul desfășurării ședinței. Desfășurarea ședinței de la distanță), https://sip.lex-pl.translate.google.pl/akty-prawne/dzu-dziennik-ustaw/kodeks-postepowania-cywilnego-16786199/art151?x_tr_sl=-de&x_tr_tl=en&x_tr_hl=en&x_tr_pto=wapp&x_tr_hist=true.

asemenea situații, participantul la proces se poate conecta online aflându-se în sediul unei alte instanțe de judecată sau, după caz, într-o instituție penitenciară, dacă acesta este privat de libertate, imaginile și sunetul fiind transmise între aceste două locații.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

I. Comunicarea actelor prin intermediul mijloacelor electronice

- Prin prezentul proiect de lege se propune modificarea cadrului normativ aplicabil comunicării actelor de procedură, prin reglementarea expresă a utilizării mijloacelor electronice în activitatea instanțelor judecătorești și în raporturile procesuale dintre instanță și participanții la proces. Intervențiile legislative urmăresc instituirea unui mecanism unitar, adaptat exigențelor digitalizării justiției, care să permită transmiterea actelor de procedură într-o modalitate rapidă, eficientă și previzibilă.

Astfel, se propune realizarea unei completări în *Legea privind organizarea judecătorească nr. 514/1995* cu **art. 14¹**, prin care se instituie dreptul instanțelor judecătorești de a avea acces direct la bazele de date electronice și la alte sisteme informaționale gestionate de autorități și instituții publice, în vederea obținerii adreselor electronice necesare în scopul comunicării citațiilor, altor acte de procedură, precum și exercitării atribuțiilor specifice activității de judecată. În corelare cu această modificare, se propune completarea **art. 28** al *Legii nr. 71/2007 cu privire la registre*, astfel încât autoritățile și instituțiile publice să asigure, în condițiile legii, accesul direct al instanțelor la datele din registrele de stat pe care le dețin sau le gestionează. Această intervenție creează suportul instituțional necesar pentru identificarea adreselor electronice relevante și pentru utilizarea efectivă a mijloacelor de comunicare electronică ce asigură transmiterea și confirmarea primirii acestora.

Modificări operate în Codul de procedură civilă

Modificările propuse la Codul de procedură civilă urmăresc instituirea unui cadru normativ coerent privind comunicarea actelor de procedură prin intermediul mijloacelor electronice, în special prin utilizarea Programului integrat de gestionare a dosarelor.

Astfel, modificările operate la **art. 100 alin. (1¹)** vizează extinderea categoriei subiecților cărora li se comunică actele de procedură prin intermediul mijloacelor electronice. Dacă reglementarea în vigoare are în vedere, în principal, autoritățile publice, persoanele juridice de drept privat și avocații, intervenția propusă extinde cercul subiecților vizati, incluzând toate persoanele juridice, întreprinzătorii individuali, persoanele care exercită profesii juridice, precum și persoanele care sunt asistate de un avocat.

Totodată, intervenția reglementează expres posibilitatea comunicării actelor de procedură prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor, inclusiv la adresele electronice indicate de participanți sau identificate de instanță prin intermediul platformelor guvernamentale ori al registrelor de stat aferente persoanelor juridice și profesiilor juridice.

Raționamentul de selectarea a subiecților vizați derivă din faptul că ei dispun, prin natura activității lor, de infrastructura tehnică necesară (echipamente informatice, acces la internet și semnături electronice avansate calificate). Instituirea acestei obligații nu reprezintă o sarcină disproporționată, ci o adaptare a procesului judiciar la realitățile profesionale actuale, unde interacțiunea digitală este deja o normă în raporturile cu alte instituții ale statului. Această categorie de subiecți prezintă cea mai înaltă rată de trasabilitate digitală. Identificarea adreselor electronice se fundamentează pe interoperabilitatea cu resursele informaționale de stat, precum registrul de stat al persoanelor juridice și registrele profesiilor juridice. Astfel, se elimină incertitudinea privind recepționarea actelor, deoarece adresa electronică utilizată este una oficială, asumată de subiect în raportul său cu statul.

În ceea ce privește modificările aduse la **art. 102**, acesta vizează reglementarea citării și înștiințării participanților la proces prin intermediul mijloacelor electronice. În acest sens, se prevăd:

- recunoașterea expresă a comunicării citațiilor și înștiințărilor prin mijloace electronice;
- instituirea obligației de a indica, în cazul ședințelor desfășurate prin videoconferință, modalitatea de participare și datele tehnice necesare;
- stabilirea prezumției de recepționare a actelor expediate la adresa electronică înregistrată sau identificată de instanță.

Aceste intervenții au ca scop asigurarea comunicării și prevenirea tergiversării procedurii prin invocarea nerecepționării actelor.

Completarea **art. 107 cu alin. (1)** instituie obligația părții sau a reprezentantului acesteia de a comunica instanței precum și celorlalți participanți la proces, orice schimbare a adresei electronice, sub sancțiunea considerării actelor comunicate la ultima adresă cunoscută ca fiind recepționate. Norma urmărește responsabilizarea participanților la proces și asigurarea continuității comunicării electronice.

Intervențiile asupra art. 166, precum și completarea Codului de procedură civilă cu art. 166¹, reglementează în mod coerent depunerea cererii de chemare în judecată prin mijloace electronice.

Astfel, **art. 166¹** instituie un mecanism specific aplicabil subiecților care dispun de adresă electronică și utilizează mijloace de comunicare electronică, reglementând atât depunerea cererii de chemare în judecată prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor, cu aplicarea semnăturii electronice avansate calificate, cât și obligația transmiterii directe, între părți, a copiei cererii și a înscrisurilor anexate, prin

mijloace electronice, cu prezentarea dovezii acestei transmiteri către instanța de judecată.

În acest sens, **alin. (1)** stabilește regula generală privind depunerea cererii de chemare în judecată în format electronic, prevăzând că aceasta trebuie să fie dactilografiată, semnată cu semnătură electronică avansată calificată și să corespundă prevederilor art. 166 din CPC. Obligația ca cererile de chemare în judecată depuse prin PIGD să fie dactilografiate și semnate cu semnătură electronică avansată calificată asigură lizibilitatea actelor și integritatea conținutului.

La **alin. (2)**, se instituie pentru o categorie de subiecți, obligația ca utilizarea mijloacelor electronice să nu mai aibă caracter opțional, ci să devină obligatorie, având în vedere că aceștia dispun, în mod obiectiv, de o adresă electronică. Astfel, se consacră obligația ca cererile de chemare în judecată formulate de acești subiecți să fie depuse în instanță exclusiv prin intermediul PIGD.

Prin **alin. (3)** se instituie obligația subiecților prevăzuți la alin. (2) de a transmite părților din proces copia cererii de chemare în judecată și a înscrisurilor anexate, anterior sesizării instanței. În acest mod, obligația de comunicare prealabilă a actelor procedurale este transferată de la instanță către reclamant, cu scopul de a eficientiza faza inițială a procesului și de a responsabiliza participanții în gestionarea actelor de procedură. Această procedură degrevează resursele umane și financiare ale instanțelor de judecată, care nu mai sunt obligate să expedieze volume mari de documente prin poștă către părțile și intervenienții care dețin deja infrastructură digitală. Corelativ, intervenția de la **art. 167 alin. (1) lit. d¹** are rolul de a asigura respectarea acestei obligații, prin instituirea cerinței prezentării instanței dovezii transmiterii către părât și intervenient, ca element de control al îndeplinirii procedurii prelabile de comunicare.

Totodată, prin **alin. (5)** se instituie obligația reclamantului de a prezenta instanței, pe suport de hârtie, copiile cererii de chemare în judecată și ale înscrisurilor anexate, în situația în care părțile nu dispun de adresă electronică ori aceasta nu este cunoscută, inclusiv în cazul persoanelor fizice.

Prin această reglementare se instituie un mecanism, care permite utilizarea prioritara a comunicării electronice între subiecții care dispun de adresă electronică, fără a exclude aplicarea mijloacelor tradiționale în cazurile în care comunicarea electronică nu este posibilă.

Modificări operate în Codul contravențional

Modificările propuse la Codul contravențional, precum și completările acestuia cu noi dispoziții, urmăresc integrarea comunicării actelor de procedură prin intermediul mijloacelor electronice în cadrul procesului contravențional, în concordanță cu soluțiile propuse în procedura civilă.

Astfel, completarea **art. 382 cu alin. (2¹) și (2²)** instituie posibilitatea comunicării citației și a actelor de procedură ale instanței către autoritățile competente să soluționeze cauzele contravenționale, precum și către autoritățile publice,

persoanele juridice, întreprinzătorii individuali și persoanele care exercită profesii juridice prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor. Comunicarea se realizează inclusiv la adresele electronice indicate de participanți sau identificate prin intermediul platformelor guvernamentale ori al registrelor de stat, actele expediate prin acest sistem fiind considerate comunicate. Totodată, la alin. (2²) se stabilește momentul exact în care actele de procedură se consideră comunicate, respectiv data și ora la care au devenit disponibile destinatarului în sistem, este fundamentală pentru asigurarea securității juridice și pentru calcularea riguroasă a termenelor de contestare specifice materiei contravenționale. Această reglementare elimină ambiguitățile privind recepționarea actelor și oferă o trasabilitate digitală completă, prevenind tergiversarea procesului prin invocarea neprimirii citațiilor.

Modificările aduse **art. 443 alin. (1)** prin completarea **cu lit. c¹**) vizează includerea adresei electronice a persoanei în a cărei privință a fost pornit procesul contravențional, în vederea facilitării comunicării actelor de procedură prin mijloace electronice.

Intervenția asupra **art. 448 alin. (4)**, se instituie obligația depunerii în format electronic a contestației și a dosarului cauzei contravenționale de către agentul constator, prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor, cu aplicarea semnăturii electronice avansate calificate. În acest sens se elimină etapele intermediare de procesare fizică și expediere prin poștă a dosarului contravențional. Această automatizare a transferului de date asigură o recepție instantanee a dosarului de către instanța competentă, reducând considerabil termenele de pregătire a cauzei pentru examinare. Digitalizarea transmiterii dosarelor contravenționale permite agenților constatori să reducă cheltuielile legate de multiplicarea documentelor pe suport de hârtie și costurile aferente serviciilor poștale.

Prin aceste intervenții se creează condițiile necesare pentru utilizarea mai largă a mijloacelor electronice în procesul contravențional, atât în ceea ce privește comunicarea actelor de procedură, cât și transmiterea dosarelor către instanță, contribuind astfel la eficientizarea și accelerarea examinării cauzelor.

Modificări operate în Legea insolvenței nr. 149/2012

Modificările propuse la art. 4, 9 și 29 din Legea insolvenței nr. 149/2012, precum și completarea acesteia cu art. 6¹, urmăresc reglementarea utilizării mijloacelor de comunicare electronică în cadrul procedurii de insolvență, în vederea eficientizării comunicării actelor și a interacțiunii dintre participanți.

Astfel, completarea **art. 4 alin. (2)** consacră, la nivel de principiu, posibilitatea utilizării mijloacelor de comunicare electronică în desfășurarea procedurii de insolvență, oferind temei general pentru aplicarea acestor instrumente.

Completarea Legii insolvenței cu **art. 6¹** are ca scop reglementarea expresă a comunicării și transmiterii actelor prin mijloace electronice, în vederea adaptării procedurii la utilizarea instrumentelor digitale.

În acest sens, norma instituie regula potrivit căreia citarea, notificarea și înștiințarea participanților la proces se realizează, *de regulă*, prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor sau prin alte mijloace de comunicare electronică care permit transmiterea și confirmarea primirii, la adresele electronice indicate de participanți sau identificate prin intermediul platformelor guvernamentale ori al registrelor de stat. Caracterul „*de regulă*” al acestei modalități reflectă aplicarea ei în situațiile în care participanții dispun de adresă electronică.

Totodată, se reglementează posibilitatea transmiterii cererilor, demersurilor și altor acte procedurale de către participanți prin mijloace electronice, asigurând astfel un circuit funcțional al actelor în cadrul procedurii. În același timp, pentru anumite categorii de participanți, precum autoritățile publice, persoanele juridice, întreprinzătorii individuali, persoanele care exercită profesii juridice, precum și persoanele fizice asistate de avocat, se instituie utilizarea prioritara a acestor mijloace.

De asemenea, norma consacră prezumția de recepționare a actelor transmise prin mijloace electronice care asigură confirmarea primirii, precum și obligația participanților de a comunica orice modificare a adresei electronice, sub sancțiunea considerării actelor comunicate la ultima adresă cunoscută ca fiind recepționate.

Prin această intervenție se creează cadrul necesar pentru utilizarea mai largă a mijloacelor electronice în procedura de insolvență, contribuind la eficientizarea comunicării actelor și la desfășurarea mai rapidă a procedurii.

Modificarea **art. 9**, prin completarea cu **alin. (2)**, instituie posibilitatea depunerii cererii introductive prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor sau prin alte mijloace de comunicare electronică ce asigură transmiterea și confirmarea primirii, contribuind astfel la digitalizarea etapei de inițiere a procedurii de insolvență.

Totodată, completarea **art. 29 alin. (4)** reglementează transmiterea raportului și a tabelului preliminar al creanțelor în format electronic, prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor, cu aplicarea semnăturii electronice avansate calificate, asigurând o gestionare mai eficientă și operativă a creanțelor în cadrul procedurii.

Prin aceste intervenții se creează premisele utilizării mai extinse a mijloacelor electronice în procedura de insolvență, atât în ceea ce privește depunerea cererilor, cât și transmiterea documentelor între participanți, contribuind la eficientizarea desfășurării procedurii și la reducerea duratei acesteia.

Modificări operate în Codul administrativ

Modificările propuse la art. 207, 211 și 212 din Codul administrativ, precum și completarea acestuia cu art. 212¹, urmăresc reglementarea utilizării mijloacelor de

comunicare electronică în cadrul procedurii contenciosului administrativ, în vederea eficientizării comunicării actelor și a depunerii cererilor.

Modificarea **art. 207 alin. (2) lit. h)** are ca scop corelarea dispozițiilor privind inadmisibilitatea acțiunii în contencios administrativ cu noile cerințe referitoare la forma și modalitatea de depunere a cererii de chemare în judecată prin mijloace electronice.

În acest sens, se extinde trimiterea la norma care reglementează cerințele cererii de chemare în judecată, prin includerea referinței la art. 212¹, care instituie reguli privind depunerea cererii prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor, utilizarea semnăturii electronice și transmiterea actelor prin mijloace electronice.

Intervențiile asupra **art. 211 alin. (1)** vizează completarea elementelor cererii de chemare în judecată cu adresa electronică a părților și a reprezentanților acestora, în măsura în care aceasta este disponibilă, facilitând astfel utilizarea mijloacelor electronice în comunicarea actelor de procedură.

Prin completarea cu **art. 212¹**, se instituie un mecanism specific aplicabil subiecților care dispun de adresă electronică și utilizează mijloace de comunicare electronică, reglementând atât depunerea cererii de chemare în judecată prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor, cu aplicarea semnăturii electronice avansate calificate, cât și obligația transmiterii directe, între părți, a copiei cererii și a înscrisurilor anexate, prin mijloace electronice, cu prezentarea dovezii acestei transmiteri către instanța de judecată. Acest mecanism este în concordanță cu soluțiile propuse la **art. 166¹** din Codul de procedură civilă.

În acest sens, se reglementează posibilitatea transmiterii cererii prin mijloace de comunicare electronică ce asigură confirmarea primirii, utilizarea adreselor electronice indicate de părți sau, în lipsa acestora, a celor identificate prin registrele de stat, precum și obligația depunerii cererii în instanță prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor, cu anexarea dovezii transmiterii către ceilalți participanți la proces.

Prin aceste intervenții se creează un cadru normativ care permite utilizarea mai largă a mijloacelor electronice în procedura contenciosului administrativ, contribuind la eficientizarea comunicării actelor și la reducerea duratei examinării cauzelor.

II. Desfășurarea ședințelor de judecată prin mijloace electronice (videoconferință)

Intervențiile legislative au ca obiectiv transformarea utilizării videoconferinței dintr-o măsură excepțională într-un mecanism aplicabil ori de câte ori circumstanțele cauzei o justifică, asigurând astfel flexibilitatea desfășurării procesului și facilitarea accesului la justiție.

În acest sens, se instituie un mecanism general care permite desfășurarea ședințelor de judecată integral sau parțial prin mijloace electronice, cu participarea la distanță a participanților sau a martorilor, experților, specialiștilor și interpreților.

De asemenea, sunt prevăzute garanții procedurale menite să asigure desfășurarea efectivă a ședinței, inclusiv posibilitatea amânării sau întreruperii acesteia în cazul apariției unor deficiențe tehnice, precum și obligația instanței de a adapta formatul ședinței în situațiile în care participarea fizică sau conectarea prin mijloace electronice nu este posibilă.

Totodată, sunt reglementate aspecte privind verificarea identității participanților conectați la distanță, prin prezentarea unui act de identitate și menținerea camerei video active, precum și consemnarea acestor elemente în procesul-verbal al ședinței.

În procedura civilă, mecanismul desfășurării ședințelor de judecată prin mijloace electronice este reglementat prin completarea Codului de procedură civilă cu art. 193¹-193³, precum și prin modificările operate la art. 102 și art. 193.

Astfel, **art. 193¹** definește ședința de judecată desfășurată prin videoconferință ca o procedură judiciară realizată integral sau parțial prin mijloace tehnice disponibile instanței, cu participarea la distanță a participanților la proces sau a martorilor, experților, specialiștilor și interpreților. Totodată, norma stabilește că instanța poate dispune desfășurarea ședinței în această modalitate, la cererea motivată a unei părți sau din oficiu, atunci când circumstanțele cauzei justifică o asemenea măsură. De asemenea, sunt reglementate efectele apariției unor deficiențe tehnice în cursul ședinței, instanța având posibilitatea de a dispune amânarea sau întreruperea ședinței și reluarea acesteia după înlăturarea impedimentelor tehnice.

În strânsă corelare cu aceste reglementări, completarea **art. 193 cu alin. (3)** asigură respectarea principiului publicității ședinței de judecată, consacrand expres faptul că, în cazul desfășurării ședinței prin videoconferință, judecătorul participă din sala de ședințe a instanței, care rămâne accesibilă publicului. Prin această soluție se asigură compatibilitatea utilizării mijloacelor electronice cu garanțiile procesuale fundamentale ale ședinței publice.

Articolul 193² reglementează obligația instanței de a asigura participarea efectivă a părților și a celorlalți participanți la proces. În acest sens, în situația în care participarea fizică sau conectarea prin mijloace electronice nu este posibilă din cauza unor deficiențe tehnice ori a altor circumstanțe obiective, instanța dispune organizarea ședinței într-un format adaptat, integral sau parțial, inclusiv prin intermediul videoconferinței, în vederea garantării dreptului la apărare și a caracterului echitabil al procedurii.

Prin **art. 193³** se stabilesc regulile privind verificarea identității participanților conectați la distanță. Astfel, instanța verifică identitatea părților și a celorlalți participanți prin prezentarea unui act de identitate valabil, aceștia fiind obligați să mențină camera video activă pe întreaga durată a ședinței, pentru a permite confirmarea identității în condiții tehnice corespunzătoare. Modalitatea de identificare și confirmarea prezenței sunt consemnate în procesul-verbal al ședinței, în vederea asigurării legalității și transparenței procedurii.

În mod similar, în **procedura contravențională**, mecanismul desfășurării ședințelor de judecată prin mijloace electronice este reglementat prin completarea

Codului contravențional cu art. 455² și 455⁴, precum și prin modificările operate la art. 452, 453 și 456.

Astfel, completarea **art. 452 alin. (1)** consacră expres posibilitatea desfășurării ședințelor de judecată inclusiv prin utilizarea videoconferinței, menținând, în același timp, obligația ca judecătorul să participe din sala de ședințe a instanței, accesibilă publicului, în vederea respectării principiului publicității.

Modificările aduse **art. 453 alin. (1) lit. c)** instituie obligația ca, în cazul desfășurării ședinței prin videoconferință, citația sau înștiințarea să conțină mențiunea expresă privind modalitatea de participare, precum și datele tehnice necesare accesării ședinței, asigurând astfel informarea corespunzătoare a participanților.

Prin introducerea **art. 455²** se definește ședința de judecată desfășurată prin videoconferință ca o procedură contravențională realizată integral sau parțial prin mijloace tehnice disponibile instanței, cu participarea la distanță a participanților. Totodată, se stabilește că instanța poate dispune desfășurarea ședinței în această modalitate, la cererea motivată a participantului sau din oficiu, atunci când circumstanțele cauzei justifică o asemenea soluție. Norma reglementează, de asemenea, situațiile în care apar deficiențe tehnice, instanța având posibilitatea de a amâna sau întrerupe ședința și de a o relua după înlăturarea impedimentelor.

Articolul 455³ reglementează obligația instanței de a asigura participarea efectivă a participanților la proces. În acest sens, în situația în care participarea fizică sau conectarea prin mijloace electronice nu este posibilă din motive obiective ori din cauza unor deficiențe tehnice, instanța dispune organizarea ședinței într-un format adaptat, inclusiv prin intermediul videoconferinței.

Totodată, completarea **art. 453⁴** stabilește regulile privind verificarea identității participanților conectați la distanță, instanța având obligația de a verifica identitatea acestora prin prezentarea unui act de identitate valabil, participanții fiind obligați să mențină camera video activă pe întreaga durată a ședinței.

În procedura contenciosului administrativ, proiectul reglementează desfășurarea ședințelor de judecată prin intermediul videoconferinței, prin intervenția asupra **art. 218**, cu aplicarea a procedurii prevăzute în Codul de procedură civilă.

3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare

Opțiuni alternative nu au fost examinate.

4. Analiza impactului de reglementare

4.1. Impactul asupra sectorului public

Proiectul are un impact pozitiv asupra sectorului public, activității instanțelor judecătorești și a altor autorități implicate în procesul judiciar.

Introducerea și extinderea utilizării mijloacelor electronice pentru comunicarea actelor și desfășurarea ședințelor de judecată va contribui la simplificarea

procedurilor, reducerea volumului de lucru administrativ și o mai bună gestionare a dosarelor.

4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative

Proiectul de lege se circumscrie angajamentelor asumate în contextul negocierilor cu Comisia Europeană, a căror implementare urmează a fi susținută prin suport bugetar direct din partea Uniunii Europene, în conformitate cu Agenda de reforme aferentă Planului de creștere pentru anii 2025–2027.

Măsurile propuse, care vizează extinderea utilizării soluțiilor informatice în desfășurarea ședințelor de judecată și digitalizarea procedurilor judiciare, sunt în concordanță cu obiectivele stabilite la pct. 7.3.10 din Agenda de reforme, inclusiv implementarea sistemului informațional „e-Dosar judiciar” și asigurarea funcționalității depline a Programului integrat de gestionare a dosarelor.

În acest context, implementarea proiectului nu implică, în mod direct, cheltuieli bugetare suplimentare semnificative, întrucât se bazează pe infrastructura informațională deja existentă și pe sistemele informatice aflate în proces de dezvoltare.

4.3. Impactul asupra sectorului privat

Proiectul are un impact pozitiv asupra sectorului privat, prin facilitarea accesului la justiție și reducerea costurilor aferente participării la procesele de judecată, în condițiile în care utilizarea mijloacelor electronice pentru comunicarea actelor și desfășurarea ședințelor permite diminuarea cheltuielilor legate de deplasare și timp, în special pentru persoanele juridice și întreprinzătorii individuali.

4.4. Impactul social

Nu este aplicabil

4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal

Modificările propuse prin prezentul proiect au impact asupra datelor cu caracter personal, întrucât procesul de modernizare și digitalizare a procedurilor judiciare implică colectarea, accesarea, utilizarea, stocarea și transmiterea acestora prin intermediul mijloacelor electronice și al sistemelor informaționale interoperabile. Prelucrarea datelor va fi realizată strict în contextul aplicării prevederilor legale în vigoare, asigurându-se respectarea deplină a cerințelor stabilite de Legea nr. 195/2024 privind protecția datelor cu caracter personal. În acest sens, implementarea noilor soluții digitale, precum utilizarea Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor și a sistemului de videoconferință, se va ghida după principiile fundamentale de legalitate, proporționalitate și minimizare a datelor, prelucrându-se doar informațiile strict necesare pentru îndeplinirea actului de justiție.

4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen

Nu este aplicabil

4.5. Impactul asupra mediului

Nu este aplicabil

4.6. Alte impacturi și informații relevante

Nu este aplicabil
5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE
5.1. Măsuri normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională
Nu este aplicabil
5.2. Măsuri normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE
Nu este aplicabil
6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ
<p>În scopul respectării prevederilor Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional și Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative, anunțul privind inițierea elaborării proiectului a fost plasat pe pagina web oficială a Ministerului Justiției www.justice.gov.md, la directoriul Transparența decizională, secțiunea Anunțuri privind inițierea elaborării actelor normative. Anunțul poate fi vizualizat la accesând acest link https://justice.gov.md/ro/content/anunt-privind-initierea-elaborarii-proiectului-de-lege-privind-modificarea-unor-acte-1</p> <p>Un anunț similar a fost plasat pe portalul guvernamental particip.gov.md, unde poate fi accesat la acest link.</p>
7. Concluziile expertizelor
Se va completa după parcurgerea etapei.
8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent
Prezentul proiect de lege nu va impune necesitatea modificării altor acte normative.
9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ
Ca urmare a adoptării proiectului de lege, nu se impune întreprinderea unor măsuri suplimentare pentru punerea în aplicare a prevederilor acestuia.

Secretarul de stat

Lilian APOSTOL